

TXAY-YANGI QO‘YLIQ KO‘CHALARI KESISHMASIDA PIYODALAR OQIMINI TARTIBGA SOLISH

Usmanova Maxira Nuraliyevna¹
¹ TDrU

Aliyev Abdusalom Abduraxmonovich¹
¹ TDrU

**MAQOLA
MA'LUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:**

Received: 07.10.2024

Revised: 08.10.2024

Accepted: 09.10.2024

KALIT SO‘ZLAR:

yurish imkoniyati,
keksa piyodalar,
avariyalar chastotasi,
xavfsizlik darajasi,
xavfsizlikni baholash,
kompozit ko‘rsatkich,
“yoshi katta” piyodalar,
baxtsiz hodisalar.

Hozirgi davrda dolzarb mavzulardan biri bu poytaxtimiz ko‘chalarida piyodalarning yoshiga qarab ular ishtirokidagi yo‘l-transport hodisalarining oshib borayotganligi, ularning taʼxli va ko‘chalarda piyodalarning yoshiga qarab ular ishtirokidagi yo‘l-transport hodisalarini oldini olish xamda uni kamaytirish chora-tadbirlari xaqida.

KIRISH. O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiy salohiyati o‘zib borishi bilan avtomobil transporti va kommunikatsiyalari ham rivojlanib bormoqda. Bunday o‘zgarishlar aholimizning ijtimoiy rivojlanishi darajasi bilan bog‘liqdir. Tarmoqning rivojlanishi harakat xavfsizligini ta‘minlash sohasida ma‘lum muammolarni keltirib chiqarmoqda: yo‘l-transport hodisalarining sodir bo‘lib turishi, uning oqibatida insonlarning hayotdan ko‘z yumishi yoki turli darajada tan jarohatlarini olishi, avtomobil yo‘llarida va shahar ko‘chalarida tirbandliklarning yuzaga kelishi, atrof muhitning ifloslanishi shular jumlasidandir. Muammoning eng ayanchlisi insonlarning jismoniy talofat olishlaridir. Bu esa jamiyatimizning ijtimoiy muammosidir. Bu muammolarni bartaraf etish va harakat xavfsizligini ta‘minlashni takomillashtirish maqsadida hukumatimiz tomonidan qator qonun va qarorlar qabul qilinmoqda.

Chorrahalarda piyodalar harakatini boshqarishning asosiy strategiyalaridan biri

piyodalarga yo'lni xavfsiz kesib o'tish qoidalari va usullarini o'rgatishdir.

Chorrahalarda piyodalar harakatini tashkil etishga qaratilgan asosiy chora-tadbirlardan biri piyodalar uchun maxsus svetoforlar o'rnatishdir. Svetoforlar piyodalarga qachon yurish xavfsiz ekanligini bildiradi. yo'l kesishmalari. Chorrahalarda piyodalar harakatini tashkil etishda piyodalar va avtomobillar oqimini hisobga olish muhim omil hisoblanadi. Shu maqsadda yo'l harakati qatnashchilarining har bir guruhi uchun svetoforlarning vaqt oralig'ini aniqlash uchun maxsus tadqiqotlar olib boriladi. Bu yo'l bo'lag'idan samarali foydalanish imkonini beradi va piyodalar xavfsizligini ta'minlaydi. Shuningdek, chorrahalarda piyodalar o'tish uchun maxsus joylar, jumladan, piyodalar orollari, o'rta chiziqlar va piyodalar yo'laklarini ajratish muhim ahamiyatga ega. Yo'l uchastkasining ushbu elementlari chorrahalarda piyodalarning xavfsiz harakatlanishiga yordam beradi va harakatni umumiy tashkil qilishni yaxshilaydi.

Yo'l harakati qoidalarining yo'lovchilar tomonidan buzilishi faqat ularning salomatligiga xavf solsa, transport vositalari haydovchilarining bunday xatti-harakatlari ham o'zlari, ham yo'l harakatining boshqa ishtirokchilari-boshqa transport vositalarining egalari, yo'lovchilar va ayniqsa, piyodalar uchun og'ir oqibatlariga olib kelishi bilan xavflidir.

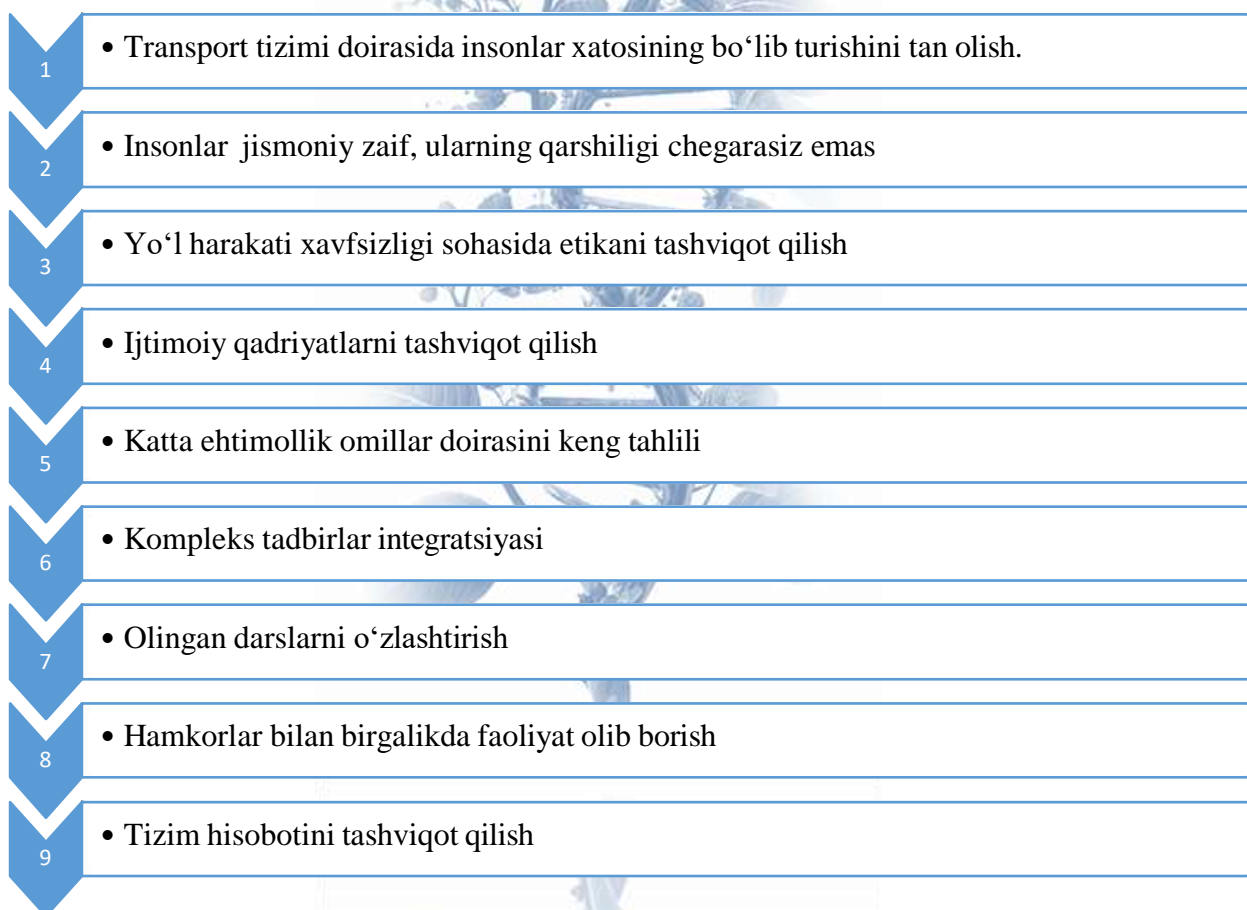
1-rasm. TXAY-Yangi qo'yliq ko'chalari kesishmasi

turi va tadqiqot vositalariga qarab tanlanadi. Ushbu ko'rsatkich kuzatish va avtomatik usullar bilan o'lchanishi mumkin.

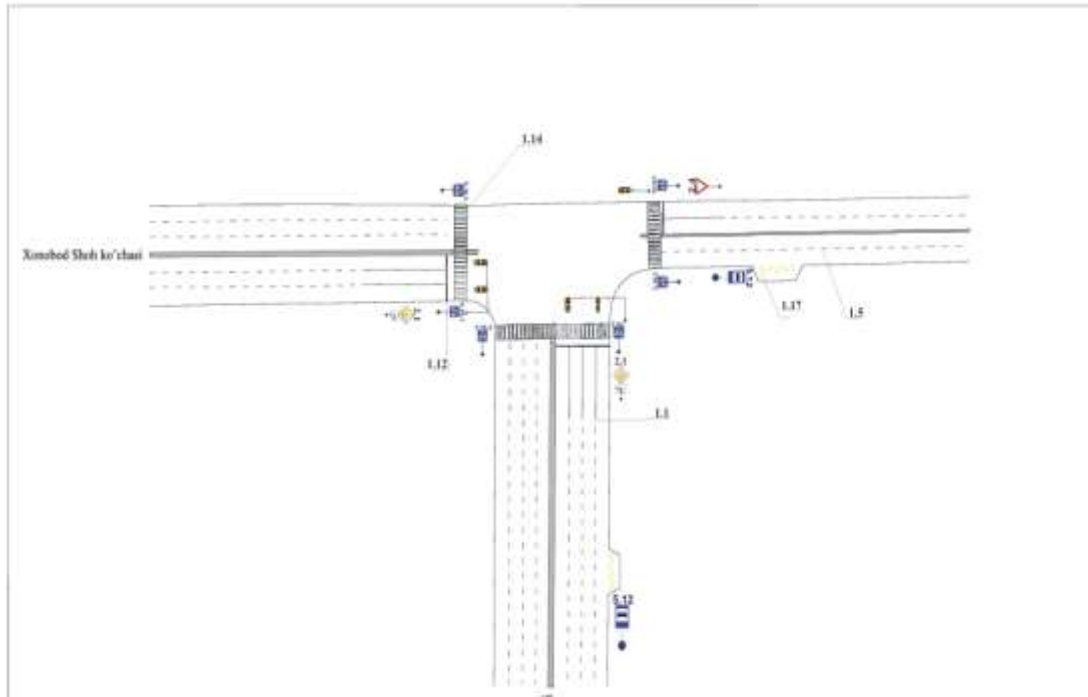
Kuzatish (viziual ham deyiladi) usulida harakat miqdori yo'lining ko'rsatilgan bo'lagida bir yoki bir necha soat davomida hisobchilar yordamida maxsus tayyorlangan blankaga transport vositalarining o'tishini belgilash orqali aniqlanadi.

Piyodalar xavfsizligini oshirish qobiliyati yo'l-transport jarohatining oldini olish sa'y-harakatlarining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Piyodalar uchun asosiy xavf bu – harakatlanayotgan transport vositasi ekanligi juda yaxshi ma'lum va bu turli omillarni o'z ichiga oladi: haydovchilar xulqi, madaniyati, Yo'l harakati qoidalari to'g'risidagi bilimlari, transport vositalarini boshqarish mahoratlari, ayniqsa, xavfsiz tezlikni tanlay olishlari va mast holda avtomobilni boshqarishlari, piyodalar yo'lakchasi holati, yo'ldan o'tish joyi yo'qligi yoki belgilanmaganligi va boshqalar.

2-rasm. Piyodalar xavfsizligini ta'minlashga 9 qadam» tizimi

-Transport tizimi doirasida insonlar xatosining bo‘lib turishini tan olish. Odamlar yo‘l harakati jarayonida xato qilishlikni davom ettirar ekan, jarohat olish va o‘lim holatlari yuz berib turadi. «Piyodalar xavfsizligini ta‘minlashga 9 qadam» tizimi yo‘l harakati ishtirokchilarining xulqini o‘zgartirish tadbirlarini ko‘rib chiqmaydi,

lekin yo‘l harakati ishtirokchilari xulqi yo‘llardagi xavfsizlikni ta‘minlash uchun lozim bo‘lgan qator unsurlardan biridir;

-Insonlar jismoniy zaif, ularning qarshiligi chegarasiz emas. Qo‘pol jismoniy kuchga nisbatan insonning qarshiligi chegarasi mavjud, agarda bu kuch ortib ketsa, oqibatda inson og‘ir tan jarohati oladi yoki vafot etadi;

-Yo‘l harakati xavfsizligi sohasida etikani tashviqot qilish. Etika tamoyillari “Piyodalar xavfsizligini ta‘minlashga 9 qadam» tizimiga yondoshuv asosi bo‘lib hisoblanadi.

Xuddi shu amaliyotni TXAY- Yangi qo‘yliq chorrahasiga o‘rnatish maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 4 aprel 2022 yil 190-sonli “Avtomobil yo‘llarida inson xavfsizligini ishonchli ta‘minlash va o‘lim holatlarini keskin kamaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi

qarori

2. Azemsha S.N., Starovoytov A.N. Применение научных методов в повшении безопасности дорожного движения. Гомел, 2017
3. Скирковский С.В., Капский Д.В. Экспертиза дорожно-транспортных происшествий.-Гомел:БелГУТ,2018.-173с.
4. Intellektualnye transportnye sistemy: учеб. posobie/ Жанказиев С.В.–М.:МАДИ,2016.–120с.
5. System analiysis and design. Alan Dennic, В.Н Wixon, R.M Roth-2012
6. G'.A.Samatov, M.N.Usmanova.-Yo'l-transport hodisalarini tahlili. O'quv qo'llanma «Transport» nashriyoti, T.: 2021, 96 bet
7. Usmanova M.N. Подход к решению проблем по обеспечению безопасности дорожного движения. БелГУТ.(2020).
8. M.Usmanova, S.Rajarova and Y.Juraev. Innovative ways to train drivers and improve their skills. Cite as: AIP Conference Proceedings 2432, 030100 (2022);